

V tej številki berite:

● **KDO BO NOVI PAPEZ**
Zapis o volitvah papeža na drugi strani
● **SREČANJE S POLJSKO PRESTOLNICA KRIZARJEV**
Nadaljevanje potopisa iz Poljske na tretji strani

● **TEHNIČNE ZANIMIVOSTI** na četrti strani
● **DNEVNIK PETIH PEŠCEV**
Poročilo o nesreči, ki je pretresla ves Kranj na peti strani
● **MODA** ● **DOM** ● **DRUZINA**
Prispevke o tem berite na osmi strani

● **SAMORASTNIKI**
Filmski zapis o novem slovenskem filmu na deveti strani
● **RDECELASKA**
Naš nov roman na deseti strani
● **MLADA RAST**
● **HOROSKOP IN HUMORESKA**
● **KRIZANKA**

Fantje v sposojenih frakih in v cilindrih, dekleta pa v visokih petah in lepo krojenih oblekah, to je glavna značilnost vseh sprevedov, ki so jih priredili letošnji maturantje kranjskih šol. Od vseh so kranjski gimnazijci še najbolj ugajali. Bill so tradicionalno zadržani, resni in važni. Prvič so letos peljali razredni ključ v kočiji s konjsko vprego. Malo nenavadna slika za vek motorizacije.

Ostale šole so se vedle bolj po domače. V njihovih sprevedih je bilo veliko folklornih manir. Ponarodele gostilniške popevke in morda kakšen skrit fantovski požirek so jim pomagali, da so bolj korajžno hodili po kranjskih ulicah.

Na sliki spreved kranjskih gimnazijcev.

Križem po svetu

BRITANSKI DRŽAVNI PRAZNIK

V prisotnosti britanske kraljice je bila ob britanskem državnem prazniku v Londonu velika parada, ki je minila po stari angleški navadi po srednjeveških običajih. Pred kraljico so korakali po pravilih, ki so stara nekaj stoletij. Med najstarejšimi oddelki je bil polk škotske garde v značilnih oblačilih. 37-letna britanska kraljica Elisabetha je bila prav tako v starem posebnem oblačilu.

STO LET PODZEMSKÉ ŽELEZNICE

V Londonu, britanskem glavnem mestu so proslavili stoletnico podzemne železnice. Da bi prireditve bila čim bolj zanimiva, so ljudje prišli na proslavo oblečeni po modi, ki je bila v nošnji leta 1863, ko je podzemna železnica vozila prve potnike. Edina izjema je bil minister britanskega prometa, ki je neki ženski poljubil roko po pravilih iz leta 1963.

NESREČA NA ŽELEZNIŠKI POSTAJI

Na železniški postaji v Lizboni se je pripetila huda nesreča. Streha težka nekaj ton se je zrušila na potnike. Umrlo je 52 oseb, težko ranjenih pa je okoli 50. Postaja je bila ta dan prepolna, ker so potniki čakali na prihode in odhode vlakov.

SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI

Če ste na Bledu ne morete zgrešiti sivolase zarjavele glave s sila hudomušnimi očmi — ali bolje — **FRANCA BIJOLA**, šegavega portirja blejskega kopališča. Pravijo, da kadar je dobre volje, zabava celo družino okoli sebe, če pa ni, je zmožen vsakega neubogljivega paglavca preganjati do konca parka.

● Vam je kaj dolgčas?

— O, prav nič. Vsak dan cmokne kdo s čolna v vodo, da imamo zabavo. Ljudje mislijo, da je čoln avto in da lahko lezejo iz njega, kakor jih je volja. Predvčerajšnjim se je »okopala« debela študentka iz Ljubljane včeraj visoka in suha gospa z Angleškega, za jutri bomo pa še videli.

● Kaj pa tisti, pravi kopavci?

— Vsak dan več jih je v vodi. Najbolj pogumni so Nizozemci. Pripovedujejo, da pri njih ni tako poštenega sonca, da bi lahko pregnal meglo, zato jim je pri nas vedno zadosti toplo. Sicer pa so to najbolj mirni, zadržani in skromni.

Čoln ni avto

blejski gostje. Radodarni so s cigarami, a mi ne teknejo. Našega žganja pa ne marajo. Kakšen jajčni konjak jim pa rad steče po grlu.

● Ste letos že kaj posebno prijetnega doživeli?

— Igral sem v filmu. Moral sem škiliti proti brhkemu dekletu. Se razume, da mi je bila vloga zelo všeč. To bo film, morate ga videti!

● Imate pri svojem delu kakšne težave?

— V tem času največ s šolarji in njihovimi vodniki. Ti bi najraje videli, da bi kar jaz pazil na otroke. No, pa to bo kmalu minilo.

Mimogrede smo zvedeli še to, da je največ simpatij prijaznega portirja na strani težjih kopavk, da so se te vedno rade pri njem tehtale (navadno jih je namreč »oguljufal« za 3 ali 4 kilograme). Ob koncu ko je bilo na vrsti fotografiranje, se je izkazalo, da ga je strah samega na sliki. Toda o vsem tem ne smemo pisati, saj nam je zagrozil, da nam bo sicer Glas poslal nazaj v Kranj. Danes je pa tako težko za naročnike!

METKA SOSIČ

Kdo bo novi papež?

Rekli so ...

Ko je 3. junija zvečer umrl v vatikanskem dvoru papež Janez XXIII. je ta novica pretresla ves svet. Papež Angelo Roncalli, do 28. oktobra 1958 dobrodušen kardinal v Benetkah, si je v manj kot petih letih pridobil takšen ugled, da ga zdaj vsi ljudje uvrščajo med zgodovinske osebnosti naše dobe.

Ko je v oktobru mesecu 1958 novi papež stopil na balkon svoje vatikanske palače in skozi okno začel blagosloviti zbrano množico na Petrovem trgu, so o njem vedeli verniki samo, da je bil beneški patriarh, ki je pred tem dolgo dobo preživel v diplomatski službi rimokatoliške cerkve. Bil je nuncij v Sofiji, Carigradu in Parizu.

Papežev prstan

Kardinal ANGELO RONCALLI je imel že 77 let, ko so mu v oktobru mesecu 1958 v Petrovi cerkvi v Rimu natakili papeški prstan. Rimska kurija je bila

Pokojni papež Janez XXIII — papež mira

presenečena, ko je kardinal Roncalli izjavil:

»Zelim — je dejal novi papež — »dobiti ime Janeza XXIII.«

To je bila njegova prva ločitev od tradicije. Do takrat si namreč še noben italijanski papež ni izbral imena Janeza. Novo ozračje, ki ga je prinesel v Vatikan dobrodušen Benečan, ni samo presenetilo vatikanske kurije, temveč ves svet. V štirih letih, ko je bil Petrov naslednik v vatikanskem dvoru, je napravil več kot vsi prejšnji papeži.

Kaj je skromnega papeža, ki je bil kmečkega porekla, privedlo do tega? Brez dvoma njegovo siromašno poreklo in stik s kmečkimi in delavskimi ljudmi. Dobro je vedel za pogoje, v katerih delajo kmetje in delavci. Papež je spoznal, da se je svet spremenil in sebi je postavil nalogo, da cerkev prilagodi tem spremembam.

Predvsem je bil Janez XXIII papež miru. Kadarkoli je prihajal v stik s politiki in državniki, je bila njegova prva naloga, da je govoril proti vojni. Papež je priznanje za mirovna prizadevanja dobival največkrat od levice.

Konec križarskih vojn

Papež Janez XXIII je bil vsestransko delaven. Zanimala ga ni samo cerkev, temveč na splošno usoda človeštva in sveta. Izdal je ukaz, da končajo s križarsko vojno proti poganom. Prepovedal je duhovnikom, da bi se vmešavali v politične zadeve v posameznih deželah.

Siroka razgledanost papeža je vplivala tudi na razmere v Italiji. V njegovem času je prvič prišlo do sodelovanja katoličanov in socialistov v italijanski vladi. Zato ni čudno, če je komunistična poslanka Maria Belonci v italijanski skupščini, ko je zvedela za papeževo smrt, vzkliknila:

— To je bil prvi papež, ki sem ga imela rada!

Kdo bo naslednik

Zdaj je več ali manj verjetno, da bo naslednik papeža Janeza XXIII živel v njegovi sencl.

Kardinali, ki so se v teh dneh zbrali v Rimu na konklave, bodo pač težko našli človeka, ki bo dorasel staremu »dobremu papežu«.

Kot je znano, papeža volijo popolnoma ločeno od sveta, v kapeli, ki ji zazidajo vrata. Dokler papež ni izvoljen mora ostati volilno telo ločeno od sveta. Ta osamičenost je potrebna, da bi preprečili vsak vpliv »od zunaj«. Šele ko je papež izvoljen, iz prostora spustijo svetel dim. To je znak, da je papež izvoljen.

Italijanski kardinali, ki jih je v volilnem telesu največ, bodo bržkone zopet hoteli postaviti za papeža Italijana.

Po položaju v Vatikanu je najmočnejši mož kardinal Cigognani. Ta je v svojih rokah zadržal moč, ki je do se-

da, ni imel noben kardinal. Kardinal je sekretar vatikanske države, v svojem bistvu predsednik papeževe vlade. Osemdesetletni kardinal Amletto Cigognani ima eno slabo lastnost: preveč je že star. Pokojni predsednik Roosevelt je za njega nekoč dejal: »To je pravi genij.«

Naslednik desnice

Dokaj vplivno mesto v rimski kuriji ima tudi kardinal OTTAVIANI, ki se je že na lanskem konklavu postavil na čelo konservativnih sil v katoliški cerkvi.

Razen njega je še po svojem položaju močan kurijski kardinal Bea. Vendar so zadnje volitve papeža leta 1958 pokazale, da položaji v vatikanski hiši ne dajejo vedno prednosti pri izvolitvi. Papež Janez XXIII je prišel v Vatikan iz Benetk.

Kandidatna lista

Narodnosni sestav sedanjih konklave — papeža letos namreč voli okoli 300 udeležencev konklave — je dovolj pester.

Udeleženci konklave so se že razdelili v tri skupine: v konservativce, v nevtaliste in progresiste. Bo, se bo vodil med konservativci in progresisti. Oboji pa se bodo potegovali za glasove nevtalistic. Lahko se zgodi, da bo zaradi tega izvoljen za papeža prav kdo iz vrst nevtalistic, da bo tako odložen prepir, da mora novi papež nadaljevati delo Janeza XXIII.

»Evropsko-ameriških problemov ni mogoče rešiti s popraviljem fasad, ne da bi pri tem popravili celotno zgradbo.«

Walter Lippman, ameriški komentator

»Žena postane stara šele takrat, ko njene prijateljice o njej več ne klepetajo.«

Simone de Beauvoir, francoska književnica

»Med vsemi bitji na zemlji samo moški pretepaajo svoje žene. Toda izmed vseh bitij ženskega spola je edino žena lahko zares neprebavljiva.«

Fernandel, francoski filmski komik

»Pametna žena ima na milijone oboževalcev: same neumne moške.«

Maria Calas, grška operna pevka

Med kandidati za papežvega naslednika je milanski nadškof kardinal Montini že potrdil, da je v korist Cerkve treba nadaljevati delo prejšnjega papeža. Milanski nadškof je bil pri prejšnjem papežu posebno v čislju.

Kardinala Lercara tudi prštejajo med najresnejše kandidate za cerkvenega poglavarja. Pravijo, da se je kardinal šele pred kratkim »spreobrnil« in pristopil k naprednejši struji.

Poleg teh dveh je še na listi manj znano ime Francesca Robertija, perfekta Vrhovnega apostolskega sodišča, ki bi bil zaradi pravniškega znanja primeren za papeža, ki ga čaka nadaljevanje ekumenskega koncila.

Kardinal Ottaviani

globus • globus • globus

Počitek

FRANCE NUYEN, francosko-kitajska filmska igravka, se je za štirinajst dni napotila na Havaje, da bi tam pri neki ameriški prijateljici preživela v miru letni dopust. Igravka v času dopusta govori z domačini samo z znaki.

Diplomski izpit

WILMA RUDOLPH, ameriška olimpijska zmagovavka, je na univerzi v Tennessee opravila diplomski izpit. Sprinterice, ki jih ima v rokah na sliki, je dobila za darilo k uspešno opravljenemu izpitu.

Spreten tat

RUDOLF MACIEYCZYK, 24-letni poštni uslužbenec, je iz nekega poštnega avtomobila ukradel pol milijona zahodnonemških mark. Nemška policija s pomočjo Interpola še vedno išče storivca. Razpisana je velika nagrada.

Whisky na glavo

MADELEINE LEBIEU mlada francoska manekenka, ki je nastopila v zadnjem Fellinijevem filmu, se je hitro vživela v rimsko »la dolce vita« (sladko življenje). Ko je pred dnevi prebrala v dnevniku princa Filippo Orsinija odlomek o sebi, je bila tako jezna, da je na pričevi glavi razbila kozarec z whiskyjem.

France Nuyen

Rudolf Maciejczyk

Wilma Rudolph

Madeleine Libieu

Srečanje s Poljsko

Varšavo smo zapustili v dežju. Vožnja po mazurski ravnini je bila zaradi pustega vremena enolična, skoraj utrujajoča. Stevilne reke in jezera, osamljene domačije, zakrite z drevjem in majhne vzpetine z njivami na pobočjih, sivina vode in gosta močvirnska trava, vse to je dajalo pokrajini neko svojevrstno mehko, ki naredi človeka otožnega. Pomislil sem: Če bi posijalo sonce, kako bi se razvedrilo to široko prostranstvo — kot človeški obraz, ki mu odstrema s čela skrbi.

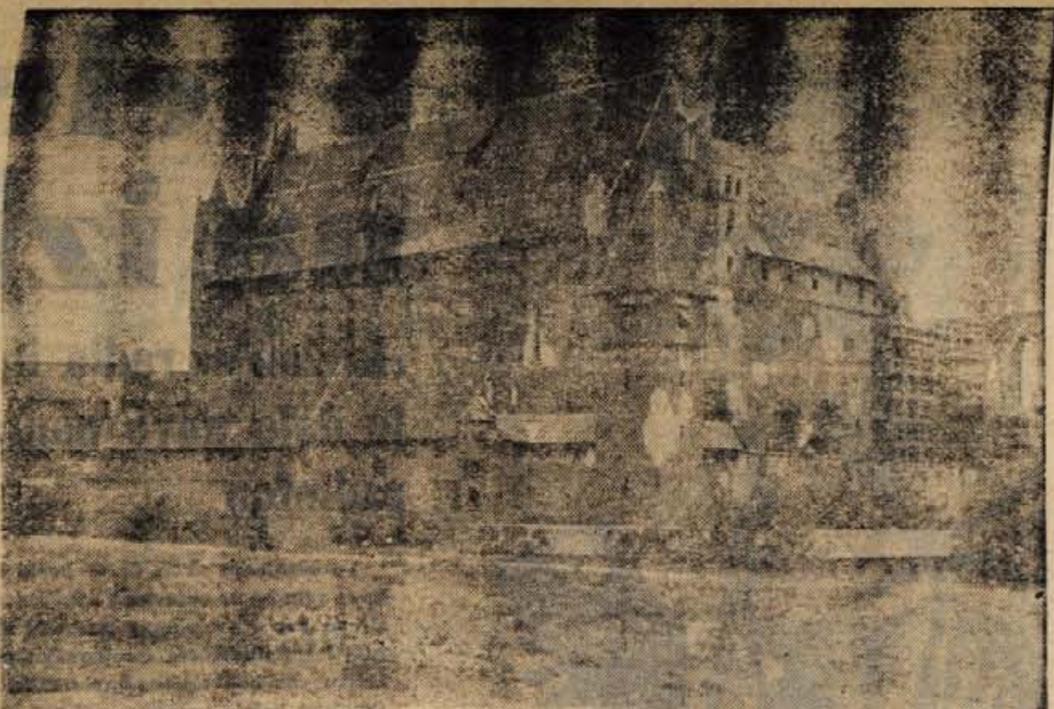
Pozno popoldne smo se ustavili v Malborku. Mesto je bilo v srednjem veku križarska prestolnica. Zaradi moči in okrutnosti tega reda je bilo znano po vsej Evropi. Od tu so veliki mojstri, ki so načelovali redu, v imenu križa z ognjem in mečem širili vero in nemško oblast med litavskim in poljskim ljudstvom, ki je bilo v teh krajih ponekod še pogansko. Poljaki so se nemškimi vitezem večkrat upirali, l. 1410 pa so jih pri Grunwaldu dokončno premagali. Duhovni in posvetni viteški red, ki je bil ustanovljen med tretjo križarsko vojno v Palestini in je veljal za nepremagljivega, je tako doživel prvi in največji zlom. Po njem se ni več opomogel. Znani poljski pisatelj Henrik Sienkiewicz je to razgibano zgodovinsko obdobje opisal v romanu Križarji. Po njem so posneli Poljaki tudi film, ki je dobil v svetu mnogo priznanj.

Mogočna trdnjava, ki je sestavljena iz treh delov, je videti od daleč kakor orjaško gnezdo. Visoki zidovi opečnate barve se drug nad drugim dvigujejo proti nebu. Predgradje je obdano z močnim obzidjem in številnimi obrambnimi stolpi. V sredini predgradja je globok jarek, napolnjen z vodo. Po pridvižnem mostu se pride v srednji grad, kjer so bile sobe za goste, velike obednice, cerkev, v podzemlju pa ječe, kamor so zapirali ujete viteze, dokler jih ni kdo odkupil. V visokem gradu je stanoval veliki mojster. Tu so bile tudi zakladnice in posebni prostori, kjer so shranjevali relikvije. K trdnjavi so spadala še številna poslopja za vojaštvo in služinčad ter hlevi, žitnice, orožarne, pekarnice in podobno, tako da bi se trdnjava, če bi jo oblegali, lahko branila tudi nekaj let.

Med zadnjo vojno je križarski grad utrpel precejšnjo škodo. Toda do danes so ga že v tolikšni meri obnovili, da je spet privlačen turistice, ki potujejo proti Baltiku. Posebno pozornost mu je posvetil tudi režiser A. Ford, ki je posnel tam vse notranje prizore za svoj film o križarjih.

Neptunov vodnjak pred magistratom v Gdanku

Del križarskega gradu, ki je bil v vojni najmanj poškodovan

Na dvoru velikega mojstra

Do jantarjeve obale

Ni ga bilo med nami, ki ne bi trdil, da je Gdansk najlepše mesto na Poljskem. Ne vem, morda to ni čisto res, toda jasno nebo nad nami, ulice polne sonca in svež veter od morja, vse to je tako vplivalo na nas, da smo bili kot prerofeni. Prvič, odkar smo odšli z doma, smo se brezskrbno sprehajali po ulicah brez dežnikov in dežnih plaščev, brez čemerosti in naveličanosti na obrazih, razumevajoč in zanimajoč se za vse, celo za najbolj zapletene rodbinske, vojaške in druge zadeve raznih tamkajšnjih odličnikov in plemenitašev od trinajstega stoletja naprej.

Stari Gdansk je najlepši in najbolj prijeten del mesta. Ozke in visoke hiše se naslanjajo druga na drugo. Pisane strehe se stopničasto prehitevajo proti nebu. Z večbarvnih pročelij nas zro velika, svetla okna.

Po Dolgi ulici, mimo trgovin in stojnic, kjer prodajajo knjige kakor na naših trgih sadje ali solato, pridemo do magistrata. Pred njim se lesketa v soncu Neptunov vodnjak. Nekajkrat se postavimo na stopnice, po dva, trije ali cela skupina, fotoaparati škrtnejo, potem pa se razkropimo po pritličnih trgovinicah. Vsakdo hoče kupiti kaj za spomin. Najbolj nas privlačijo predmeti iz jantarja. Raznovrstne broške, zapestnice in ogrlice nam mamijo oči. Skoro sem se odločil za dolg, lepo oblikovan ustnik. Toda ko mu je prodajavec izmeril dolžino in povedal ceno za centimeter, so se moje drobnolastniške želje takoj porazgubile. Kdo bi si mislil, da ta okamenela smola, v kateri je zalitih nekaj smeti, droben listek, mušica ali kaka druga žuželka, toliko stane.

Pri kupovanju spominkov smo posebno fantje kmalu začeli tožiti, da nas muči žeja. Zato je bil ogled slovite pivnice piva v kleti poleg magistrata skoraj neizbežen. Po strmih kamnitih stopnicah smo se pomikali v podzemlje. Omeniti je treba, da v tem svojevrstnem lokalu ne poznajo niti stolov niti miz. Pod širokimi oboki so razpostavljeni samo sodi različnih ve-

likosti; manjši služijo namesto stolov, večji pa nadomeščajo mize. Ko smo torej posedli in se nas je ob brljenju debelih sveč in ob visokih vrčih močnega piva jela polasčati dobra volja, sem se kajpada tudi zaradi (centi)metrske cene jantarjevega ustnika docela potolažil.

Iz Gdanska smo odhajali tudi na krajše izlete. Eden takih je bil ogled Baltika. Z ladjico smo se odpeljali po kanalu, ki se zajeda globoko v mesto, potem skozi пристanišče in mimo ladjedelnic ter se izkrcali na obali izven mesta. Močan veter in brezkončna sivina do obzorja. Vedno enako — v soncu in dežju. Celo največji optimisti so sramežljivo poskrili kopalne hlačke in sklenili, da se bodo kopali raje doma.

V Olivi smo si v znameniti božjepotni cerkvi ogledali druge največje orgle v Evropi. Prijazni organist nam je priredil polurni koncert. Poslušali smo in skoro nisimo mogli verjeti, da zmore en sam človek zvabiti iz orjaških piščali toliko čudovitih zvokov.

Kolegi so nas lepo sprejeli

V vseh poljskih mestih, ki smo jih obiskali, so nas kolegi študentje zelo lepo sprejeli. Prirejali so spoznavne večere in nas vabili na svoje prireditve. Včasih se je zgodilo, da smo bili isti večer povabljeni na več krajev. Tako so v Varšavi nekateri odšli na koncert, ki so ga priredili študentje filozofske fakultete, drugi smo si ogledali izbor poljskih risanih filmov v filmskem klubu, tretji pa so se odločili za študentovsko satirično gledališče. Dva kolega, ki sta obvladala nekaj poljščine, sta ostala na debatnem večeru v domu, kjer smo stanovali.

Toda najbolj je kulturno in zabavno življenje študentov razgibano v Gdanku. Med študentovskimi klubi je posebno znan ZAK, ki ima svoje prostore v lastni stavbi blizu starega dela mesta. Vsakdo, ki ga vprašajo zanjo, ti jo bo prav tako hitro pokazal, kot ti pokažejo v Ljubljani dramo ali opero. V ZAK imajo študentje svojo kavarno, svojo kino dvorano, gledališče, prostor za slikarske razstave, v posebni manjši dvorani pa nastopa študentovski kabaret, ki je zaradi kvalitetnega programa znan tudi izven poljskih meja. Kaže da znajo poljski kolegi izkoristiti prosti čas bolje, kot ga izkoriščamo pri nas. Seveda imajo za to tudi več možnosti.

JANEZ JUVAN

Naprava, ki jo vidite na sliki, je prvi prototip radiofona, v katerem so združene dobre lastnosti radia in telefona. Z nadaljnjim raziskovanjem je odpadla slušalka in številčnica se je znatno zmanjšala. Cela naprava ima danes videz manjšega tranzistorskega sprejemnika

ZANIMIVOSTI

Atomska centrala bo segrevala Stockholm

Pričakujejo, da bo prihodnje leto prva nuklearna električna centrala v Švedski začela segrevati in oskrbovati s tokom glavno mesto.

To centralo, ki je oddaljena od centra Stockholma le 15 kilometrov, so začeli graditi 1957. leta. Njena kapaciteta je sorazmerno majhna in več kakor tri četrtine njenih sposobnosti bodo porabili za segrevanje. Ta centrala ni toliko pomembna zaradi praktičnih koristi, ki jih bodo imeli Švedi od nje, temveč zaradi izkušenj, ki si jih bodo pridobili inženirji, znanstveniki in urbanisti.

Atomska električna centrala pri Stockholmu je v marsičem edinstvena. Reaktorska dvorana, ki je visoka 40 metrov, se od zunaj sploh ne vidi, ker je zgrajena v neki pečini. Nenavadno je tudi to, da je reaktor nameščen tako blizu gosto naseljenih mestnih predelov.

Tranzistor — prišepetovavec

Na Poljskem je bil pred nedavnim izdelan tranzistorski aparat, ki izredno uspešno zamenjuje siflerja v gledališču. Ta miniaturni aparat si igralec pritrdi za uho, anteno pa potegne v lasuljo. Tranzistor mu posreduje besedilo, ki naj ga izgovarja. Tako mu ni treba več napenjati svojih čutil, da bi slišal precej oddaljenega pomagača — siflerja in lažje zbere svoje misli za mimiko.

Premična električna centrala

V Coventryu je bila 7. maja prikazana neka premična električna centrala, ki lahko proizvede električno energijo za potrebe mesta z 10.000 prebivalci. Ta prvi plinski turbinski generator ima industrijski letalski motor tipa »Proteus«, ki ga izdeluje angleška tvrdka Bristol Siddeley. Elektrarna je montirana na posebni kamionski šasiji in se lahko prepelje po cesti, železnici ali z ladjo oziroma letalom. Namenjena je za nadomeščanje pri prekinitvah ali pa za ojačanje toka na gradbiščih, predvsem pa bo koristila na področjih, ki so manj razvita in nimajo električne napeljave. To elektrarno je že najela francoska vlada, ki jo bo uporabila na Korziki pri neki gradnji. Stane 100 tisoč funtov.

S telefonom na izlet

»Križanje« radia in telefona je dalo novo napravo - radiofon

Vprašanje je sicer, če se boste kaj posebno začudili, ko se vam bo na potovanju z železnico, avtobusom, letalom ali pa kar v trolejbusu pridružil človek, ki bo držal v roki tranzistorskem sprejemniku podoben zaboječek. Nekoliko vas bo verjetno presenetilo, če se bo ob nekem trenutku začelo namesto prijetne glasbe oglašati brenčanje v enakomernih presledkih, kajti takoj boste pomislili na telefonske znake. Toda medtem ko boste vi radovedno prisluškovali, bo vaš sosed izvlekel na zgornji, ožji strani škatle majhno teleskopsko anteno, tako kot je običajna na vsakem tranzistorskem sprejemniku, obrnil stikalo, nato pa približal škatlo k obrazu in rekel: »Ja, tukaj je številka ta in ta. Kdo pa kliče?«

Ugledni ustvarjanci Izumitelj trdi: to je naprava prihodnosti

To je res, zato nikar ne začnite sumljivo ogledovati kar vseh tranzistorskih sprejemnikov po vrsti, če se morebiti v njihovem ohišju ne skriva kaj takega. Za enkrat je vsa stvar šele pri prototipih.

Radiofon, ki ga je izumil moskovski inženir Leonid Kuprjanovič, je združil sebi v prid lastnosti telefona z radijskimi sposobnostmi in je bil pred kratkim prvič razstavljen v javnosti. Podobne radijske pogovorne naprave sicer niso nove, vendar pa nobena ni bila tako zelo dognana.

700 gramov težka naprava meri 11×8×3 centimetre, kar

je glede na znane oblike telefonov izredno malo. V notranjosti tega majhnega, ročnega ohišja, ki je iz umetne mase, sta vgrajena dva oddajnika in en sprejemnik. Eden izmed oddajnikov je namenjen za oddajanje na ultrakratkih valovih, drugi pa na kratkih. Tuljav sploh ni, sprejemnik in oddajnika pa sta sestavljena iz tranzistorjev, ki so pritrjeni na že odtisnjene stikalne plošče. Poraba električnega toka je izredno majhna in radiofon krije svoje potrebe iz majhnega akumulatorja (nikelj-kadmij), ki ga lahko vsak čas ponovno napolnimo. Kot slušalka in telefon služi na hrbtni strani naprave nameščen kristalni zvočnik. Valovi se izbirajo s stikalom, kakršne uporabljamo pri radijskih sprejemnikih. Na levi strani zgoraj je seveda neobhodno potrebna številčnica, ki je podobna telefonskim, samo da je precej manjša.

Pogovor do razdalje 80 kilometrov

Za zdaj sta samo dve možnosti za povezavo s svojim sobesednikom, ki jih izberemo s številčnico na že znani način. Pri prvi lahko pokličemo poljubno osebo, ki je v krogu 80 kilometrov in nosi pri sebi radiofon. Z drugo pa je mogoče vzpostaviti zvezo z radio-telefonsko centralo, ki pa mora biti v tem krogu. Take centrale so seveda za zdaj še stvar prihodnosti, vendar pa se bodo pojavile povsod tam, kjer se bo sčasoma nabralo večje število radiofonskih naprav. Predstavljamo si jih lahko take, kakršne so navadne centrale, vzpostavljale pa bi zvezo med radiofonom in naročniki navadnih telefonov. Pot take povezave bi torej potekala od radiofona prek radio-telefonske centrale, avtomatske telefonske centrale do navadnega telefona. Ta pot bi se z avtomatizacijo lahko toliko skrajšala, da bi bile mogoče direktne zveze.

Med drugim pa ima radiofon razen velikih prednosti tudi nekaj pomanjkljivosti. Omenjajo predvsem kratko razdaljo, ki jo dosežejo valovi, s čimer bo radiofon igral bolj vlogo lokalnega značaja. Posebno v Sovjetski zvezi je taka razdalja zelo malenkostna. Razen tega pa se bodo ob razširjeni uporabi aparatov na ožjem področju pojavile že znane radijske težave, ko nastanejo zaradi prenatrpanosti močnejše. No, ko bodo v Rusiji prešli na serijsko proizvodnjo in bodo med tem napravo že temeljito preizkusili, takrat šele bodo radiofoni dobili svojo pravo vrednost.

V zvezl z razvojem in načrti preizkušajo v Združenih državah Amerike z najrazličnejšimi napravami dognati sposobnosti kandidatov za vesoljsko moštvo. Z vozilom, ki je v osnovi zelo podobno kolesu, preverjajo porabo kisika pri močnem gibanju. »Kolesar« tliči pri tem v uniformi, ki jo bodo nosili tudi prvi ameriški inženirji, ko bodo po približno štirih letih startali z Apollo - vesoljsko ladjo.

Dnevnik petih pešcev

Za poškodbami prometne nesreče v Kranju sta umrla dva ponesrečenca - Gumi-jasta kolesa meljejo ljudi

Dnevnik so običajno osebne izpovedi V glavnem jih pišejo zaljubljena dekleta, znameniti ljudje in vojni zločinci. Dnevnik petih pešcev je oseben samo po opisu dogodkov, izpovedi pa so bolj posplošene, ker je prenos osebne nesreče zgolj časnikarsko obdelan. Ta dnevnik je hkrati ponatis izpovedi, ki sta jih dva ponesrečenca v zadnji stiski izgovorila, pa bi bilo nepošteno, če bi jih brali kot časnikarsko raco. Marsikatera pretresljiva izpoved zaradi življenjske stiske ni bila izgovorjena.

Nekega lepega dne pred kosilom

Ponedeljek, 3. junija — Dan je bil že razklan na dve polovici. Pet pešcev je začutilo praznino v želodcu. Bil je siv ponedeljek, ki je že po pravilu najtežji dan v tednu. Vsak človek ta dan težko čaka konec delavnika.

Dela je konec. Po petih minutah smo vsi na ulici, ki so ozke, da bi se na pločnikih najbrž tudi ščurki stiskali. Edvard Habjanič, knjigotiskarski strojnik, je stopil v trafikno na Koroški cesti. (Pet minut pozneje ga bodo vlekli izpod koles avtomobila. Strojnik tega ne ve.) Prodajkvi prigravarja: »Hitro, mudi se mi!« Namenjen je na zmenek v hotel »Evropo«. (Ne ve, da ga bo družba zaman čakala, dokler ne bo razvozan njegov izostanek.)

Drugi pešec je Jože Pogačnik, ki takrat, ko se namerava vrniti popoldne v urad, pušča klobuk na obešalniku. Klobuk je ostal na obešalniku... Geometer se že nekaj dni veseli kot otrok. Drugo jutro bo odšel s skupino na teren. (Pa se je zmotil. Odpeljali ga bodo v ljubljansko bolnišnico z zlomljenim prsnim košem.)

Na trgu je nekje srečal tretjega pešca Franja Snedica. Pogovarjata se, ali bi obiskala nekega znanca v Trzinu. Popoldan je bil lep. (In za dolgo dobo odhajata na delo. Ne vesta pa, da jima nesreča že preži za hrbtom.)

Cetrti in peti pešec sta Franc Fujan in Drago Fuchs. (Oba bosta ležala na isti strani.) Fuchs je namenjen iz službe domo, na kosilo. (Njegovo kosilo bo pozno, ker ga bodo najprej pregledali zdravniki, Franc Fujan pa t) zamu-

dil kosilo. Prinesli mu bodo večerjo v bolnišnici.)

Rebra nadomeščajo zavore

Ponedeljek, 3. junija — nekoliko pozneje — Uradni zapisnik je suh. Ob 14.10 je pri drogeriji na Titovem trgu v Kranju voznik Janez Drol s poltovornim avtomobilom podrl pet pešcev, ki so bili v tistem trenutku na pločniku in na cesti. Stirje pešci so obležali pod vozilom, Drago Fuchs pa je dobil le lažje poškodbe. Drago Fuchs, ki je bil takrat edini sposoben misliti, pripoveduje: »V tem času običajno odhajam iz službe. Prvi trenutek sploh nisem vedel za kaj gre. Nenadoma mi je nekaj s vso silo priletelo v hrbet, da sem se opotekel. To je bil nabrž poškodovani Fujan, ki se je odbil od vozila in padel z glavo ob pločnik. Potem so se na vozilu odprla vrata in izstopil je prebledel voznik. Zamahnil je z rokami in dejal: »Zavore so mi odpovedale.«

Dva izmed ponesrečenecv sta ležala pod vozilom. Vsi so bili sivi kot plesen. Fuchs pripoveduje: »Kaj takega še nisem videl.«

Začela se je zmešnjava. Ljudje so tekali sem in tja. Neki pešec, ki ga je vozilo samo rahlo odbilo, je iskal telefon v skladišču bližnje trgovine. Žena enega izmed ponesrečenih je vzela čevljev svojega moža in z njim stekla v trgovino.

Nekaj minut pozneje so bili poškodovanci v rešilnih vozovih. Habjaniču in Pogačniku so v zdravstvenem domu dali injekcije proti bolečinam. Voznik rešilnega avtomobila se spominja: »Bila sta pri zavesti, toda popolnoma omotična. Habjanič je med vožnjo dejal: »Peljite počasneje, ker me v prsih hudo bode.« Proti Ljubljani sta ponesrečenca utihnila in iz njunih ust ni bilo več slišati glasu.

Jeklena pljuča

Trije naslednji dnevi: torek, sreda in četrtek — spanje v nezavesti

Vozilo je Habjaniča in Pogačnika pritisnilo ob cesto. Pri tem sta si hudo poškodovala prsni koš. V bolnišnici so ju osamili. Njuni obiskovalci so se vračali domov potolaženi z zdravniškimi izvidi. V odločilni bitki med življenjem in smrtjo sta se sama vojskovala. Pogačnika so iz kirurške klinike premestili na infekcijsko, kjer imajo posebne naprave za pospeševanje dihanja. Zdravnik je rekel, da je njegovo srce zmožno prenašati življenjske napore še 50 let. Sreda je minila v negotovosti

V četrtek je bil operiran Snedic. Na njegovem bolniškem listu so vpisane naslednje poškodbe: pretres možganov, zlom nosne kosti, zlom leve stegnenice in poškodba desnega kolena. Operacija je uspela in njegovo zdravljenje je sedaj še vprašanje časa. Posledic po misljenju zdravnikov pri hoji ne bo čutil. Habjaničeva usoda je še vedno negotova. — Njegovo zdravstveno stanje je kritično. Pogačnik preboleva krizo bolj uspešno. Fuchs kljub izpah-njenemu gležnju in manjšim praskam po telesu hodi od prvega dne naprej v službo.

Prva žrtev

Petek, 7. junija — črni petek — Petek je pravijo slab začetek. Na kirurški kliniki je dopoldne ob desetih umrl Edvard Habjanič. Prelom reber in pljučnica sta mu zaprla oči.

Pogačnik je popoldne še vedno v nezavesti. Proti večeru pa se zbudi. Sinu, ki je takrat na obisku, naroči, naj mu prinesejo časopise. Nad preobratom so veseli vsi zdravniki. Menijo, da je sedaj že izven nevarnosti.

Druga žrtev

Sobota, 8. junija — dan kot vsi dnevi — Cetrti pešec Franc Fujan je okreval. Odpustili so ga iz bolnišnice. To ne pomeni, da je že zdrav. Prostor je moral odstopiti bolj potrebnim bolnikom. Trajalo bo najmanj še šest tednov, preden bo popolnoma okreval. Prostor na kirurški kliniki je majhen. Bolniki romajo domov in — v mrtvašnico.

Fujanov delež po poškodbah ni majhen, vendar je v primerjavi z ostalimi rojen pod srečno zvezdo. Pri njem so zdravniki ugotovili vrsto lažjih telesnih poškodb, vendar so notranji organi ostali nepoškodovani. Dobil je lažji pretres možganov, rano na glavi, zlom palca na desni roki, zlom dveh reber in zlom medenice.

Popoldne se je Pogačnikovo zdravstveno stanje zopet poslabšalo. Med obiskom je ležal že v nezavesti. Proti večeru ob 19.10 pa je umrl. Bil je petdeset let star, pet let mlajši od Habjaniča. Vzrok smrti isti: prelomi reber in pljučnica.

Grobница pod kolesi

V nedeljo in v torek popoldne sta bila dva podobna pogreba. Podobna po žrtvah, nepričakovana, težka, prezgodnja in tragična. Žrtvi so pokopali in ni pravih krivcev in ni pravične kazni in ni izhoda.

H kleparju so pripeljali obtolčeno vozilo, ki se mu poznajo udarci narejeni s človeškimi kostmi. Pločevino bodo poravnali, lak bo zakril madeže in prevozno sredstvo bo zopet imelo prednost pred človekom na cesti. — Pločevina nima pameti. To vedo tudi miličniki. Zato v njej vedno nekdo sedi, ki ima oblast nad pločevino. Včasih se nam zdi, da ljudje iz te pločevine ne vidijo več nikamor. Zapirajo se v njo, ne da bi pogledali, v kaj sedajo.

Takšne nesreče se nam pripetijo, ker prepogosto delamo napake, ali pa ima vmes prste »višja sila.« (!?) Če bo šlo tako naprej, je najbolje, da počasi vsi odpremo svoje žiro račune na mestnem pokopališču.

ZDRAVKO TOMAŽEJ

Radijski spored

Poročila poslušajte vsak dan ob 4.05, 5., 6., 7., 8., 10. 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. — Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 15. junija

6.30 Napotki za turiste
8.05 Postarček v mladinski glasbeni redakciji
8.35 Skladbe Janeza Maticiča
8.55 Za šolarje
9.25 Operetni napevi v plesnem ritmu
9.40 Igra pihalni orkester JLA
10.15 Concerto grosso za godala
10.40 Seznanite se s Parkerjevimi
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor nimaš prednosti
12.05 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Spanring: Kaj nudimo živinorej s topinamburjem
12.15 Slovenske narodne v raznih izvedbah
12.30 Koncertni drobci
13.30 Od pianina do big-banda
14.05 Po naši domovini
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo

15.15 Zvoki s Havajev
15.30 Majhen zborovski koncert
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Gremo v kino
17.50 Pianist Russ Convay
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Uvertura, ansambli in arije
18.45 Naši popotniki na tujem
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Po domače
20.20 Arsene Lupin
21.00 Za konec tedna — ples
22.15 Oddaja za naše izseljence
23.05 Plesni zvoki

DRUGI PROGRAM
19.05 Z zabavno glasbo v novi teden
19.25 Koncert orkestra Moskovske filharmonije
21.35 Iz popularnih oper
22.15 Jazz na koncertnem odru

NEDELJA — 16. junija

NEDELJA
6.30 Napotki za turiste
7.40 Pozovor s poslušavci
8.10 Mladinska radijska igra
8.45 »Iz mladih grl naj pesem domača zvenijo«
9.10 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.
10.00 Se pomnite tovariši
10.30 Pesmi, ki so jih peli slovenski partizani
11.00 Od uverture do kola
11.30 Nedeljska reportaža
11.50 Glasbena medigra
12.10 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.
13.30 Za našo vas
14.00 Koncert pri vas doma
14.10 Obisk v operni hiši
15.15 Zabavni zvoki
15.30 Prijetno nedeljsko popoldne s športom in zabavno glasbo
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Zvestim in številnim poslušavcem naše pesmi

20.40 Z lokom po strunah
20.50 Sportna poročila
21.00 Galerija opernih likov
22.15 Skupni program JRT
23.05 Glasbena medigra
23.10 Skupni program JRT

DRUGI PROGRAM
12.00 Nedeljski koncert ob dvanajstih
13.10 Za ljubitelje operne umetnosti
14.00 Popoldne ob zabavni glasbi
14.30 Priljubljene melodije iz solistične glasbe
15.15 Zabavni zvoki
19.05 V nedeljo večer
20.00 Sodobni izvajalci
20.45 Pozavnist Vinko Globokar in orkester RTV Ljubljana
20.55 Pisan spored zabavne glasbe z domačimi in tujimi solisti
22.15 Komorna soareja

PONEDELJEK — 17. junija

8.05 Jutranji koncert Komornega moškega zbora iz Celja
8.30 Glasba ob delu
8.55 Pisan svet pravljic in 9.25 Ponedeljsko popoldne ob narodni pesmi
10.15 Concerto grosso za godalni orkester
10.35 Naš podlistek
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Slavko Vesel:

Možnosti intenzivne proizvodnje hrust na Gorškem
12.25 Slovenske narodne pesmi
13.30 Falla, Granados in Turina
14.05 Majhen koncert Renate Tebaldi in Maria del Monaco
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavna glasba
15.40 Literarni sprehod

16.00 Vsak dan za vas
17.05 Glasbena uganka
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Priljubljene popevke
18.45 Na mednarodnih križpotjih
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Nekaj stare francoske glasbe
20.15 Pol ure z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe

20.45 Kulturni globus
21.00 Glasbena medigra
21.05 Skupni program JRT
22.50 Literarni nokturno
23.05 Plesna glasba

DRUGI PROGRAM
19.05 Finale opere »Carobna piščala«
19.37 Zabavni zvoki
20.00 Popularne orkestralne skladbe
20.45 Zabavni kaleidoskop

TOREK — 18. junija

8.05 Obisk v zagrebški operni hiši
8.40 Igrajo veliki zabavni orkestri
8.55 Za šolarje
9.25 Mojstri simfonije
10.15 Mali ansambli v plesnem ritmu
10.40 Anglesčina — 10. lekcija
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti — Inž. Franc Zdravec: Načrta nreža plemenskih bikov
13.30 Melodije od tod in ondod
14.05 Za šolarje
14.35 Dve klavirski skladbi Vasilija Mirka
15.45 Trio za 2 violini in violo
15.15 Zabavna glasba
15.30 V torek na svidenje
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušavcev

18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Odmevi z gora
18.45 S knjižnega trga
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Mali in veliki zabavni orkestri
21.00 Sretnadi večer
22.15 Skupni program JRT
23.05 Do polnoči v plesnem ritmu

DRUGI PROGRAM
19.05 Igra zabavni orkester Horst Wende
19.30 Dvorec viteza Sinjebračca — opera
20.45 Glasbena poezija Marjana Lipovška
21.05 Z domačimi pevci in instrumentalisti zabavne glasbe
21.30 Znanost v službi miru
21.45 Jazz do 22.00

SREDA — 19. junija

8.05 Opera in balet
8.5 Pisan svet pravljic in zgodb
9.25 Popevke v sredo dopoldne
10.15 Nekaj za pihala
10.30 Človek in zdravje
10.40 Slovenske narodne
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti — Veterinarstvo
12.25 Pesmi in plesi iz vsega sveta
13.30 Prijetne operne melodije
14.05 Za šolarje
14.35 Ebonček in Hiter ples
14.40 Beethovenove sonate v G-duru
15.40 Posnetki amaterskih skupin
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Promenadni koncert

18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Od skladatelja do skladatelja
18.45 Ljudski parlament
19.05 Glasbene razglednice
20.00 V podvečer
20.16 Trikrat petnajst
21.05 Skupni program JRT
21.45 Igra zabavni orkester RTV Ljubljana
22.50 S popevkami okrog sveta
23.05 Melodije v noči
23.25 Poljska glasba v kratkem prerezu

DRUGI PROGRAM
19.05 Po svetu jazza
19.35 Nekaj razpoloženske glasbe
19.55 Domovina — simfonija
20.45 Zabavni intermezzo
21.00 Humoreska
21.20 Med vzporedniki in poldnevnik

ČETRTEK — 20. junija

8.05 Od narodne pesmi do plesnih melodij
8.55 Za šolarje
9.25 Cetrtek opoldanski operni spored
10.15 Pet minut za novo pesmico
10.40 Dva hrvatska pianista
10.55 Vsak dan nova popevka

11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Levstik: O mednarodni akciji boja zoper lakoto
12.25 Pihalne godbe s pestrim programom
13.30 Zabavajo vas veliki plesni orkestri

14.05 Divja jaga — simfonična pesnitev
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavna glasba
15.40 »Prizor v ječi« iz opere Mafistofeles
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Sovjetski violinisti
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Turistična oddaja
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Cetrtek večer domačih pesmi in napevov
20.45 Igra zabavni orkester Martin Gould
21.00 Literarni večer

21.40 Pri slovenskih instrumentalnih solistih
22.15 Skupni program JRT
23.05 Romantičnim plesavcem
23.20 Skupni program JRT

DRUGI PROGRAM
19.05 S koncerta orkestra in mladinskega zbora Francoske radiodifuzije
19.45 Igrajo majhni zabavni ansambli
20.00 Trio v g-molu
20.45 Igra zabavni orkester RT Beograd
21.00 Melodije po pošti

PETEK — 21. junija

8.05 Glasbeni avtomat
8.30 Iz starejše slovenske glasbe
8.55 Pionirski tednik
9.25 Petkovo simfonično popoldne
10.15 V ritmu valčka in polke
10.35 Naš podlistek
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Jože Ferčec: Smer selekcij govodi
12.25 Slovenske narodne v izvedbi različnih zborov
13.30 Sedem balkanskih in trije romunski plesi
14.05 Za šolarje
14.35 Z zbori po slovenskem svetu
15.15 Napotki za turiste
15.20 Zabavna glasba
15.38 Novosti iz fonoteke

16.00 Vsak dan za vas
17.05 Drobne dragocenosti iz oper
18.00 Aktualnosti doma in v svetu
18.10 Vaši ljubljenci pojo
18.45 Iz naših kolektivov
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Skladbe jugoslovanskih zborovskih skladateljev
20.15 Tedenski zunanje-politični pregled
20.30 Gričevi večeri
21.00 Godala v ritmu
21.15 Oddaja o morju in pomorsčakih
22.15 Skupni program JRT
23.05 Concertina in simfonija

DRUGI PROGRAM
19.05 Pisani zabavni zvoki
20.00 Novi deli Bacha
20.45 Nekaj starih popevk
21.20 Skupni program RTV

televizija

SOBOTA

Evrovizija
16.30 Salon letalstva — prenos iz Pariza
RTV Beograd
18.10 Poročila
18.15 »Boberček« predstava za otroke
19.15 Dokumentarni film
RTV Ljubljana
19.30 TV obzornik
RTV Beograd
19.45 Gospodarski mozaik
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.30 Sprehod skozi čas — reportaža
RTV Beograd
21.05 Igrani film

NEDELJA

RTV Beograd
10.00 Poročila
10.05 Kmetijska oddaja

kino

SOBOTA — 15. junija

Center ital. španski barv. CS film LAZNI ZAKON ob 18. in 20. uri
Letni kino Partizan premiera angl. barv. filma PEKLENSKI KLUB ob 20.30

TOREK — 18. junija
Center — angl. barv. film USODNA CIGANKA ob 18. in 20. uri
Storžič ital. film LEPI ANTONIO ob 16., 18. in 20. uri
Letni kino Partizan angl. barvni film PEKLENSKI KLUB ob 20.30
SREDA — 19. junija
Center angl. barvni film USODNA CIGANKA ob 18. in 20. uri
Storžič ital. film LEPI ANTONIO ob 16., 18. in 20. uri
Letni kino Partizan ital. film LEPI ANTONIO ob 20.30
Svoboda ital. film LEPI ANTONIO ob 19. uri

Jesenice »RADIO«
15. do 17. junija — ital. barv. CS film HERKULOV BES
18. do 19. junija — ruski film POCESTNICA
20. do 21. junija — italijanski film SMRT PRIHAJA Z VESOLJA

Jesenice »PLAVZ«
15. do 16. junija — španski film POTEPUHI
17. do 18. junija — italijanski barv. CS film HERKULOV BES
20. do 21. junija — ruski film POCESTNICA

Zirovnica
15. junija — italijanski film DELFINI
16. junija — ruski film DEVET DNI ENEGA LETA
19. junija — italij. barvni CS film HERKULOV BES

Dovje
15. junija — ruski film DEVET DNI ENEGA LETA
16. junija — italijanski film DELFINI
20. junija — italij. barvni CS film HERKULOV BES

Koroška Bela
15. junija — franc. ital. barvni CS film AFRODITA, BOGINJA LJUBEZNI
16. junija — ruski film POCESTNICA
17. junija — ruski film POCESTNICA

Kranjska gora
15. junija — ruski film POCESTNICA
16. junija — franc. italij. barv. CS film AFRODITA, BOGINJA LJUBEZNI
19. junija — italijanski film SMRT PRIHAJA Z VESOLJA

Kropa
15. junija — italij. film NOC ob 20. uri
16. junija — italij. barvni film NE ZAPUSTI ME ob 17. in 20. uri
20. junija — ruski barvni film SERJOZA ob 20. uri

NEDELJA — 16. junija

Center ital. španski barv. CS film LAZNI ZAKON ob 16., 18. in 20. uri
Storžič domači film VELLIKO SOJENJE ob 10. uri, sovjetski film KOTUZOV ob 14. uri, nemški film PRI CRNEM KONJICKU ob 16., 18. in 20. uri
Svoboda premiera angl. barv. CS filma PEKLENSKI KLUB ob 16., 18. in 20. uri
Letni kino Partizan domači film NA SVOJI ZEMLJI ob 20.30
Cerklje jug. barv. film ZVEZDA POTUJE NA JUG ob 16.30
Naklo nemški barv. film GRASCINA STRAHOV ob 17. in 19.30

PONEDELJEK — 17. junija
Center angl. barv. film USODNA CIGANKA ob 18. in 20. uri

RTV Zagreb

22.35 Poročila

TOREK

Ni sporedal

SREDA

RTV Ljubljana
19.30 TV obzornik
RTV Beograd
20.00 TV dnevnik
20.15 Rezerviran čas
22.00 Poročila

ČETRTEK

19.30 »Slike sveta« — otroški filmski žurnal
20.00 TV dnevnik
20.30 Propagandna oddaja
20.45 »Don Kihot« — Minuskov balet
22.50 Poročila

PETEK

RTV Beograd
19.30 Beograjska kronika
19.45 Rdeči signal — oddaja o prometu
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.30 Propagandna oddaja
RTV Beograd
20.45 »Ifigenija na Tavridi« — opera
22.45 Poročila

Ljubno

15. junija — italij. barvni film JEZ NA PACIFIKU ob 20. uri
16. junija — italij. barvni CS film JEZ NA PACIFIKU ob 16. uri

Skofja Loka »SORA«

15. junija — ameriški CS film NUNA ob 18. in 20. uri
16. junija — ameriški CS film NUNA ob 18. in 20. uri
matineja DVOBOJ NA SONCU ob 9.30

Skofja Loka »PREDILEC«

15. junija — amer. CS film DVOBOJ NA SONCU ob 20. uri
16. junija — amer. CS film DVOBOJ NA SONCU ob 18. uri
15. junija — ameriški film CUDODELKA ob 20. uri
15. junija — franc. špan. CS film PROTI JAMAJKI ob 18. uri
16. junija — ameriški film CUDODELKA ob 18. uri
16. junija — franc. špan. CS film PROTI JAMAJKI ob 16. in 20. uri

Radovljica

15. junija — ameriški film ULICA BREZ DREVES ob 20. uri
16. junija — angleški film ULICA BREZ DREVES ob 18. in 20. uri
19. junija — angleški film ULICA BREZ DREVES ob 18. in 20. uri
20. junija — avstrijski film PRI CRNEM KONJICKU ob 20. uri
21. junija — ameriški barv. CS film RIO BRAVO ob 20. uri

Duplica

15. junija — sovjetski film MORSKI VRAG ob 20. uri
16. junija — sovjetski film MORSKI VRAG ob 15., 17. in 19. uri
19. junija — angleški film NUJEN KLIC ob 18. uri
20. junija — angleški film NUJEN KLIC ob 20. uri

Kranj

15. junija — ruski film NOC ob 20. uri
16. junija — italij. barvni film NE ZAPUSTI ME ob 17. in 20. uri
20. junija — ruski barvni film SERJOZA ob 20. uri

NOGOMET

Kranj — Jutri bo na sporedu zadnje kolo slovenske nogometne lige, v katerem se bo kranjski ligaš Triglav na svojem igrišču pomeril z moštvo mariborskega Željeznikarja. Tekma bo ob 16.30 na igrišču Mladosti, medtem ko se bodo mladinci Triglava in Željeznikarja srečali ob 15. uri.

ŠPORTNE PRIREDITVE

NOGOMET
Kranj — Jutri bo na sporedu zadnje kolo slovenske nogometne lige, v katerem se bo kranjski ligaš Triglav na svojem igrišču pomeril z moštvo mariborskega Željeznikarja. Tekma bo ob 16.30 na igrišču Mladosti, medtem ko se bodo mladinci Triglava in Željeznikarja srečali ob 15. uri.

ŠPORTNE PRIREDITVE

NOGOMET
Kranj — Jutri bo na sporedu zadnje kolo slovenske nogometne lige, v katerem se bo kranjski ligaš Triglav na svojem igrišču pomeril z moštvo mariborskega Željeznikarja. Tekma bo ob 16.30 na igrišču Mladosti, medtem ko se bodo mladinci Triglava in Željeznikarja srečali ob 15. uri.

ROKOMET

Jutri bo na sporedu drugo kolo pokalnega rokometnega tekmovanja. Srečali se bodo Savica : Zabrnica (ob 9.30 na igrišču Savice), Sava : Mladost B (ob 9. uri na igrišču pred šolo Simona Jenka), Križič : Sodniki (danes ob 18. uri na novem igrišču v Križah), Tržič : Mladost B — ženske (ob 9. uri na igrišču v Tržiču).

ATLETIKA

Ljubljana — Danes bodo kranjski atleti sodelovali na ekipnem republiškem prvenstvu za člane in članice, ki bo na osrednjem stadionu ob Titovi cesti.

KOSARKA

Maribor — Kranjski kosarji se bodo danes ob 17.30 v prvem kolu jesenskega dela republiške lige pomerili v Mariboru s tamkajšnjim Branikom.

Skofja Loka — Danes popoldne bo na igrišču v Sk. Loka finalno srečanje mladincev za naslov gorenskega prvaka med domačini in triglavani. Povratno srečanje bo jutri na igrišču v Savskem logu.

turistični informator

GORENJSKO TURISTIČNO OBMOČJE

Na BLEDU je v vseh hotelih in v zasebnih sobah dovolj prostora. Iz MOJSTRANE poročajo, da je v zasebnih sobah prostih 138 postelj in 20 postelj v zdravilišču »Triglav«. Dovolilnice za ribolov izdaja ribiška družina na Jesenicah, za lov pa lovska družina Dovje-Mojstrana. Turistično društvo v Kranju bo začelo z 20. junijem z dežurno vodniško službo po mestu. Sicer pa je v KRANJU hotel Evropa zaseden, medtem ko je v

Kljub poletju ne smemo odložiti volnenih jopic. Prav prikupen model si lahko napletete sami, ni le lep, tudi praktičen je

MOLJI

Ce ubijemo molja, ne smemo misliti, da smo se rešili te zalege. Gosenice, ki se izležajo po nekaj dneh iz jajčec, žro obleko. Samičke odležajo jajčeca med volnenimi vlakni, v šivih, žepih in zlasti na umazanih in prepotnih mestih oblačil. Ena samička znese po 250 jajčec.

Zival leže jajčeca najraje na prašne, umazane in prepotene dele obleke. Zato je po-

trebno, da čez poletje volnene predmete, ki jih ne nosimo, temeljito operemo, priložimo dobro kemično sredstvo proti moljem in zavijemo v časopisni papir.

Plašče in z volno podložena oblačila dobro prezračimo in temeljito iztepemo. Če nimamo vrečke, kamor bi spravili volnena oblačila, je primeren tudi kovček, ki se tesno zapira. Preden zložimo vanj ob-

lačila, ga znotraj dobro očistimo. Obleke pa seveda predtem pretresemo s sredstvom proti moljem. V stanovanju žive molji pogosto v podnih špranjah, zato včasih tla poškopimo s sredstvom proti moljem ali umijemo s kisom.

V preprogi zatremo molje tako, da razprostremo čeznjo veliko krpo, namočeno v kis, ki jo do suhega zlikamo. Prav tak hud sovražnik moljev je sonce, tako bomo preprogo na soncu pošteno iztepli in se rešili te neprijetne zalege.

Dekleta, kozmetika in pričeske

Ceprav morajo tudi žene poskrbeti za svojo zunanost, pa je vendarle res, da se dekleta dlje zamudijo pred ogledalom. Večkrat smo že brale, da se lahko rahlo naličimo, vendar ne pretiravajmo, posebno pa ne, če smo pri delu.

Morda imate težave s kožo, ker je premastna ter se vam kaj radi pojavijo mozolji, in to ravno takrat, ko bi želeli, da ste komu všeč. Če imate tako kožo, potem si jo vsaj dvakrat na teden umijte z Aseptin milom. Vsak dan pa uporabljajte Aseptin kremo. Maska, ki si jo pripravite iz kvasa, je tudi zelo priporočljiva. Vzamete za lešnik kvasa, ga raztopite v mlačnem mleku ali vodi, ter si to zmes nanesete na očiščen obraz. Učinkuje naj 10 minut, nato si izmičete obraz. Vendar se maske pripravljajo le enkrat tedensko, sicer se koža preutruja.

Tudi s pričeskami imamo večkrat težave. Če imate mastno lasišče je — bolje, da nosite kratko prstrižene la-

se. Sploh je v poletnih mesecih priporočljiva kratka pričeska. Pametno je, da si deklice včasih pogledajo svojo glavo tudi s pomočjo ogledala z zadnje strani. Kajne, da vam kopica lasnic ne dela častil! Zato si res, posebno, če nosite lase spete, lasnice dobro pritrdite in si jih skrite v lase.

Se mačkена modna muha, ki se je me verjetno ne bomo posluževale. Velja pa kot za nimivost na Zapadu. Posebno za večerne priložnosti si ženski svet izposodi umetne lase, torej si vpletejo v lase bogato umetno kito ali nosijo kar lasuljo. Nekateri trdijo, da je s tem ženi prihranjeno dosti truda in denarja, ki bi ga sicer pustila pri frizerju.

Rdeče jagode

Morda ste že opazovali otroke, kako srečni so, če v gozdu odkrijejo rdeče jagode. Zmagoslavno jih ogledujejo in hlastno sežejo po njih. Jagode niso samo zelo okusne, tudi zdrave so. Verjetno ste že slišali ali brali, da jagodovega listja tudi ne bi smeli podcenjevati. Res ne! Listje posušimo in ga nato uporabljamo. Kako pripravimo čaj? Vzemimo za ščep jagodovega listja, ga polijemo z vrelo vodo (1/4 l) in dobro pokrijemo. Po 15 minutah odcedimo čaj in imamo pravi čaj iz jagodovega listja. Pijača bo prijetna, če primešate še vročega mleka in dodate nekaj sladkorja. Jagode naj uživajo zlasti tisti, ki so po hudi bolezni še zelo slabi in brez moči. Telo se ne bo samo okrepilo, pač pa se bo tudi kri očistila, če boste pojedli več dni zapore-

doma 1/2 jagod in popili zraven skodelico mleka. Če jagode vkhamo, tako kot npr. češnje, marelice, višnje, nas bodo osveževale tudi v zimskem času. Jagode so koristne vročnemu človeku, pijača iz jagod pa bo potešila žejo še tako žejnemu človeku.

Ljudem, ki so bolni na jetrih ali bolujejo na kamnih, bodo dele rdeče jagode samo dobro. Kot smo že prej omenili, jagode čistijo kri, zato so pravcato zdravilno sredstvo proti nečisti in mastni koži.

Mnogi ljudje dobijo po uživanju jagod — kropivnico. Ceprav kropivnica ni huda bolezen, pa je kljub temu neprijetna, zato se boste pač jagodam raje odrekli. Prav tako niso priporočljive vsen tistim, ki imajo leno črevesje in slab želodec.

Osmutki oblačil za ilke v »Samorastnikih«. Poročilo berite na naslednji strani

Samorastniki končno sredi snemanja!

META: Zavrgli so vas.

Najmlajši pristopi k materi in ona ga stisne k sebi.

META: Meta pogleda vse otroke, ko reče

Moje srce je posušeno in ne čuti nobenih drugih skomin razen ljubezni do vas.

Ko zmanjka mene, ne boste imeli tople kamre, kamor bi lahko stopili; zato poslušajte, kaj vam povem jaz, vaša mati — pan-krtska mati.

Mene so mučili, ko še dobro vedela nisem, kaj je svet. Mogoče bodo mučili tudi vas, ko boste iskali vsak svoje Karnice.

Ne dajte se teptati od drugih, ne prenašajte ponižno krivic...

Otroci sprejmejo vsako njeno besedo. Meta tiho doda:

Toda tudi vi ne prizadevajte nikomur, nobenemu bližnjemu kakih krivic.

Meta utihne, otroci čakajo, a ona bolj sebi kot njim doda:

Na vašega očeta se ne smete hudovati. Karnice so zavrgle tudi njega. Karnice so ga zavrgle zadelj mene, zadelj vas.

Majda Potokar oblikuje izredno zatevno vlogo Hudobivške Mete v novem slovenskem filmu »Samorastniki«, ki ga režira Igor Pretnar

Končno bo Hudobivška Meta spregovorila te besede tudi v slovenskem filmu. Morda že na letošnjem jubilejnem puljskem festivalu med 27. julijem in 2. avgustom? Ni izključeno, čeprav režiser Igor Pretnar zagotavlja, da nikakor ne misli hiteti na račun kvalitete. To nas pomirja.

Seveda pa ne glede na to ekipa »Samorastnikov« kar se da intenzivno dela: filmske kamere brnijo zdaj na Gorjušah, zdaj v zasilnih (kaj so res druga snemanja važnejša?) ateljejih — v skladišču v Mostah pri Ljubljani in spet visoko na Pokljuki. Tam, kjer je pokrajina še gola, mrka kot je bil mrk tisti čas za malega, brezpravnega človeka. Čas, v katerem so rasli Metini samorastniki. V filmu je po-

maknjen nekoliko nazaj, da bi nam v še bolj čisti obliki približal duha Prežihovih »Samorastnikov«...

Filmska ekipa ima za seboj že več kot polovico od 60 predvidenih snemalnih dni, pred seboj pa le še tri tedne snemanja, če naj zadnja klapa pade 3. julija, kot upajo. Zato vsi trdo delajo. Posebno pa nekateri, na primer Majda Potokarjeva, ki igra Hudobivško Meto — cvetočo lepoticu in izmučeno starko. Zahtevna in naporena vloga.

Ugledni ustvarjavci

Priznati je treba, da se je producent »Triglav-filme« zavedal teže svojih naloge in zaupal »Samo-

rastnike« res ugledni filmski ekipi. To velja posebno za igravsko zasedbo. Saj srečamo razen naše odlične dramske umetnice Majde Potokarjeve - Mete, na snemanju tudi Rudija Kosmača - Ožbeja, pa Karničnika Vladimira Skrbniška, Karničnico Savo Severjevo, Metino mater Vido Juvanovo, župnika Staneta Severja, grajskega gospoda Maksa Furijana in Ožbejevega brata Volbenka - Lojzeta Rozmana. Režiser filma je Igor Pretnar, snemavec Mile de Gleria, komponist Bojan Adamič, medtem ko je montažo prevzel Vojko Duletič, ki je napisal (že leta 1954) scenarij za ta film.

Ekipa in njena zavzetost vliva zaupanje. In vendar so vsi zelo zadržani v svojih iz-

javah. Kdo ve, kakšen bo film. Prežih ni lahek, še posebno pa ni lahka filmska snov »Samorastniki«, čeprav je zelo privlačna. »Zgodba o nenavadni in siloviti ljubezni v okviru močne socialne drame« jih imenuje Pretnar. Zveni skoraj kot odlična vsestransko učinkovita obraba za uspel film. Upajmo, da ne bo samo kot to izvenel tudi film, čeprav že zdaj upajo na prodajo v tujino in na tistem tudi na kakšno puljsko nagrado. Verjetno ne brez razloga, toda dvomi so vseeno priporočljivi — da ne bo prevelikih razočaranj.

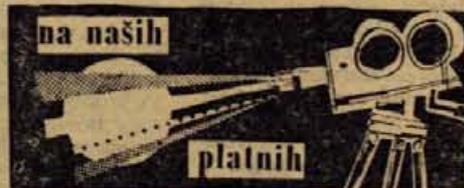
Ni pač lahko zadeti duha »Samorastnikov« — in narediti dober film, po umetniški moči vsaj približno enakovreden moči Prežihove besede. Prav gotovo se bodo ob »Samorastnikih« spet raz-

pletle dolge razprave o filmskih prenosih literarnih del in se bodo krhala mnenja. Toda na to in na vse ostalo bo treba še nekaj časa počakati — čeprav bo nedvomno to nestrpno pričakovanje. Izpolnili si ga bomo lahko z upanjem, da sicer utegne nastati spet slab film — da pa utegnejo biti »Samorastniki« tudi odlični film in celo eden najpomembnejših mejnikov v razvoju slovenskega filma. Prekretnica k bogati zakladnici naše književnosti: k »Visoški kroniki«, »Martinu Krpanu« in morda nekoč »Pod svobodnim soncem«.

Zato so naše oči še posebej uprte v skupino, ki po bohinskih hribih in v ljubljanskih ateljejih snema »Samorastnike«. In na skrivaj držimo pesti!

Biblijska obsedenost

V iskanju vedno večjih tem so producenti filmskih spektaklov zadnje čase kar obsedeni z biblijsko tematiko. Italijanski producent Dino di Laurentis je začel s snemanjem prvega dela celotne biblije, ki naj bi ga režirala Fellini in Visconti in ki naj bi stal tri milijone angleških funtov. George Stevens medtem snema v Ameriki »Največjo zgodbo«, v kateri igra Max von Sydow in Charlton Heston. V Ameriki pa se je zdaj režiser Fred M. Wilcox celo spomnil, da bo posnel film »Jaz sem Lucifer«, v katerem naj bi povedal biblijsko zgodbo tako, kot jo je videl Lucifer...

»LEPI ANTONIO« — italijanskega režiserja Maura Bologninija — je svojevrstna pol komična pol tragična zgodba bogatega mladega Siciljanca (Marcello Mastroianni), ki je užil toliko »ljubezni«, da se znajde pred resnično ljubeznijo (do Claudie Cardinale) nemočen. Seveda je film poln pristnega italijanskega temperamenta. Igra tudi Pierre Brasseur.

»PEKLENSKI KLUB« je angleška pustolovka o plemiču brez dediščine, ki postane cirkuški akrobat — »začinjena« z nekaj dolgočasnimi scenami orgij. Igrajo Keith Mitchell, Kai Fischer in Adrienne Corri.

»USODNA CIGANKA« je manj uspelo delo priznanega ameriškega režiserja Josepha Loseya (Čas brez usmiljenja, Betonska džungla). V naivni romantični zgodbi o ciganki in ukradeni dediščini sta zaigrala Melina Mercouri in angleški igravec Keith Michell.

Vselej sem se zanimala le za to vrsto hiš, vsa Italija je iz takšnih hiš, kjer posedajo ljudje zvečer v temi in varujejo skrivnosti, slromašne, grenke, svetilkajoče se skrivnosti. Romantična si, mi je vselej dejal Herbert, kadar sem ga poprosila, naj zaustavi avtomobil, ker sem si hotela ogledati eno teh hiš, kjerkoli; nikdar jim ni privoščil pogleda, pogleda je namenil vselej le cerkvam in palazom, svojim Palladiom, Sansovinom in Bramatejem, vsemu umetnostnozgodovinskemu trineflu. Vlak je potegnil in skrill hišo, potem se je zunaj dokončno stemnilo in Franziska se je zleknila na sedežu. Znova si je prižgala cigareto. Neverjetno, da sem vse tako dolgo prenašala. Krepko je puhnil dim. Veš, Franziska, San Maurizio je imeniten primer Solarijevega senzualističnega poznega sloga. Ugajalo bi mi, če bi si ga kasneje z menoj ogledala. Spomnila se je, kako je dvignil kozarec konjaka in ga ovohal. En sam stavek, ena kretnja sta sprožila odločitev, na katero sem čakala tri leta kot na božjo sodbo.

Počasi kadeča cigareto, oprta z glavo na oblažinjeno naslonjalo, je Franziska strmela v temno okno, okno, ki je z neznanško hitrostjo brisalo noč, in se pričela čuditi.

Fabio Crepez, pozno popoldne

Fabio Crepez je vznevoljen listal po partituri 'Orfeja', odložil violino in bezal z lokom med stranmi. Arija Orfejeve tožbe mu je zdaj ležala, spremljali sta jo dve koncertantni violini obližati in eno izmed njiju je igral on sam, Fabio, tehnično je bilo vse v redu, vendar je vedel, da bo Massari v ponedeljek dopoldne, med poskusom pred generalno, potrkal in mu namenil trpinčen in teatraličen pogled: »Stille concitato,« bo zástokal, »kolkokrat naj vam še povem, Crepez? Vse dajete tako... tako...« iskal bo besed, »... tako odpovedujoče!«

»Toda če bom preglasen, maestro, utegnem preglasiti petje.«

»Preglasni ne smete biti, temveč živahni, razgibani, strastni!« Massari ne bo izpustil priložnosti za glasbenozgodovinsko predavanje. — »Gospodje,« bo predaval in nagovoril orkester z veliko kretnjo, »vedite, da je concitato, strastni slog, pravzaprav Monteverdijevo odkritje. Pred njim je obstajalo le ljubko-nežno in sproščeno molle in moderato, toda bojeviti izraz, bojevitost, jezo, je on sam prvi odkril v glasbi.«

»Kako je,« mu bo pevec vpadel v besedo, »bomo nadaljevali?« in Massari bo utihnil pa zmeden strmela v partituro. »Popolnoma prav imate, Crepez, ostanite mirno v ozadju,« bo odločil pevec, toda prav ta diktatorska kretnja tega kričечеčega bedaka bo izpodbudila Fabia, da bo poslušal Mašarijevo željo in zaigral svoj del malce agitato, kar bo spremljal hvaležen pogled ponižanega maestra.

Fabio je, medtem ko je z violinskim lokom obračal strani 'Orfejeve' partiture, premišljeval, če res igra vse tako 'odpovedujoče', kakor se je izrazil dirigent, če bi občutek, ki ga je obvladal, lahko imenovali odpoved. Je bil resigniran, ker je bil star skoraj petdeset let, ker se ni poročil, ker se je kot premaganec vrnil iz nekaj revolucionarnih akcij, iz španske vojne, iz partizanske borbe, vrnil domov v Benetke, kjer se je prikril v svojem poklicu, kot violinist v orkestru opere Fenice, nekdanji bataljonski poveljnik mednarodne brigade 'Matteotti', vodja partizanskega gibanja na področju Dona di Piave, in zdaj možki, ki ni več deloval, človek pač, ki je prav dobro igral violino, imel malo prijateljev, pa so z njimi ni srečaval doma, temveč priložnostno, po gledališču, v baru pri Ugu, človek, ki je živel sam, v dveh sobah, ki mu jih je oddala vdova, bila je prav tiha, ga nikdar ni motila, le včasih je vstopil njen otrok, sedemletno dekletce, in poslušal, ko je vadil. Tu in tam ga je obiskala tudi mati, prišla je z Mestra, stara, majhna in žilava, in mu prinesla nekaj rib, ki jih je ulovil oče v laguni, vendar ni ostala nikdar delj kot uro, s hrupnim toplim starčevskim glasom je modrovala o Rosi, njegovi sestri, ki je delala na tekočem traku tovarne v Mestru, pa o njem, Fabiu, ker ni imel žene in otrok. Večkrat ji je dal denar, ker je vedel, da pogostoma slabo jedo, zlasti

tedaj, ko je stari Piero, njegov oče, nakovil malo rib. Takšno življenje, takšno ozadje — bi ju lahko označil z besedo odpoved? Je bil resigniran, ker se mu concitato ni zdel več posebno pomembno? In kaj se mu je sploh zdelo pomembno? Jasna misel se mu je zdelo pomembna in jasno mišljenje je vodilo do izsledka, da so bila revolucionarna gibanja, ki se jih je udeležil, zgubljeni in najbrž celo zaman. Nesmiselna ne, vendar zaman. Tako daleč je prišlo, da ljudi, ki so želeli revolucionarno spremembo odnosov, drugi sploh niso več razumeli. Postali so nesodobni, v najboljšem primeru so jih imeli za čudaške zanesenjake, najnovejša moda stoletja se je imenovala cinizem, sodobno je bilo služiti denar in biti ciničen, v tem času je bilo najbolje molčati in čakati, ni bilo potrebe po Massarijevem bojevniškem zanosu in jezi. Stille concitato je bil slab slog. Sicer pa, je razmišljal Fabio, je bilo Massarijevo mnenje o Monteverdiju v bistvu napačno. Morda je Monteverdi svoje odkritje concitato res imel za pomembno, toda le redki umetniki so lahko presodili, v čem je njegova moč in niso slutili, kaj prevzema ljudi, ko so poslušali, brali ali gledali njihova dela. 'Orfej', na primer, prav zanesljivo ni bil bojevita, jezna ali zanosna opera, bil je temna, tiha, tleča in otožna opera, Fabio je med listanjem naletel na oznanilo, ki ga Orfeju v drugem dejanju pri-

Alfred Andersch

RDEČELASKA

nese znanivka. Prebral je prav preprosto besedilo: 'Prihajam k tebi, Orfej, kot nesrečna znanivka strašne in žalostne usode: tvoja lepa Evridika je mrtva', spet dvignil violino in zaigral tremolo v C-duru, ki so ga violine spletale krog oznanila. In kakšno je bilo Monteverdijevo stališče? Nikakršnega strastnega izbruha, nasprotno, pretrgal je C-dur in vpeljal orgle in kitaron s sekstakordom v cisu, tako je nastal vtis čarne žalosti. Pravšen odmev na vest o hudi katastrofi. To je bilo torej tako imenovano večno v umetnosti: ker je nekdo leta 1606 pravilno našel odzven na misel katastrofe, je imela njegova glasba še danes veljavo. Monteverdi je doživel kugo v Benetkah. Pisal je glasbo za čase, ko je vladala kuga, ko je umrla Evridika, za čase, ko so revolucije propadale in bodo ljudje vrgli vodikovo bombo.

Franziska, popoldne

»Zatem si s teboj ne bom prav nič ogledala,« mu je odgovorila. Odložil je kozarec s konjakom, ne da bi pil.

»Kaj je narobe?« je vprašal.

Sedela sta v Biffiju, prehladno je bilo, da bi sedela zunaj, skozi velikanska okna sta gledala ljudi. Zjutraj sta imela pogovore z ljudmi iz Montecatinija, po kosilu je Franziska legla,

medtem ko je Herbert odšel na sprehod, nikoli se ne spreha, obiskuje pozne sloge, pozne sloge in zgodnje sloge in srednje sloge in svoj lastni slog, samega sebe ogleduje, nekoč sem govorila s profesorjem Moellerjem o umetnosti zgodovini, Moeller je bil stvaren, za trenutek sem spoznala, čemu koristi umetnostna zgodovina, Moeller je dejal, da je uporabna pomožna znanost, toda Herbertu pomeni nekaj posebnega, stvar, ki ustreza njegovemu samoljubju, podobno kot njegove obleke ali način pogajanja, zjutraj odstotki iz Montecatinijem, popoldne pa pozni slogi s Solarijem, vse je estetika, umetnost, igra, tako lahko daleč prideš, toda v resnici ne preveč, tako kot Joachim, zato je Herbert le zastopnik, estetki so zastopniki, estetki so trgovski potniki, medtem ko je Joachim šef, podjetnik, Joachim se ni nikoli ukvarjal z estetiko, temveč vselej le s silo.

»Toda nekaj je le narobe, mar ne?«

»Pravkar sem razmišljala o Joachimju,« je odgovorila Franziska.

»Ah, tako,« je dejal Herbert. »Prosim, oprostite, pri tem te ne bi hotel motiti.«

»Saj me ne motiš. — Pri tem,« je pristavila. Sovražno jo je opazoval.

»Če meniš, da moraš spet zaigrati femme fatale — prosim!«

Ena njegovih najdražjih besed, beseda, ob kateri dobi njegov glas uživalski prizvok. Sem res to, čemur pravijo femme fatale? Dvignila je pogled k fantastično prenakopičenemu okrasju galerije; ko ga je spustila, se je srečal s pogledom moškega, ki je sedel pri mizi v Biffiju ob ekspressu in očitno bral 'Corriere'. Življenje fatalne ženske: tajnica in tolmačica, izprašana v treh jeziki, angleščini, francoščini in italijansčini, nekaj prijateljev, nekaj potovanj v tujino, zatem služba pri Joachimju, njegova ljubinka (s 26), ker me po treh letih ni nameraval poročiti, sem sprejela ponudbo Herberta, Joachimovega prijatelja in vodje izvoznega oddelka, bilo je kljubovanje, za Herberta pa posebna vrsta estetsko-poslovnega načrta, to sem medtem spoznala in posebna vrsta obojestranske perverznosti, kakor se je izkazalo kasneje, po treh letih, zdaj jih imam 31, in kako bo vnaprej, kako bo vnaprej, vsekakor ne več tako, nenadoma je vse dobro vedela, medtem ko se je izmaknila tujčevemu pogledu in povesila oči k skodelici čaja, ki je stala pred njo na mizi.

»Le to bi rad vedel, čemu si zaradi tega ne moreš ogledati nekaj lepih reči,« je slišala Herberta. »San Maurizio, na primer, bi bil zate najprimernejši, če si takšne volje.«

»Tako okusen je, kajne?« je vprašala.

»Da.« Očitno je sklenil preslišati posmeh v njenih besedah. »Zmagoslavje Solarijevega dobrega okusa.«

»Torej tudi tvojega smisla za okusno.«

»Nemogoča si, Franziska,« je rekel.

»Pojdi vendar h gospodu Solariju,« je rekla. »Tukaj ostanem. Galleria se mi zdi lepša kot tvoja umetnostna zgodovina.«

»Galleria je odvratna.«

»Saj si se vendar tako navduševal nad Steinbergovimi risbami, se še spominjaš?«

»Steinbergove risbe Gallerie so čudovite, toda Galleria sama je odvratna.«

Začudena ga je gledala. Nosil je rjavo obleko, kupljeno pri Meyersu v Kraljevem drevo-redu, in ozko vijoličasto volneno ovratnico, ki jo je pred nedavnim kupil pri Beale and Iamannu v Bond Streetu. Noge je prekrižal, roke, vrat in obraz so bili rjavi, imel je temno polt pa vodene modre oči za brušenimi lečami, pravzaprav je bil vitek, sloke postave, vendar z lahno plastjo maščobe, z upognjeno, malce premeško dlanjo je držal cigareto, belo cigareto med rjavimi, mehkiimi prsti. Najboljši videz dela vselej doma, ko stoji pred knjižnimi policami svoje knjižnice, tedaj je videti skoraj kot učejak, skoraj kot izbran zaseben docent. Čeprav kaže tako dober videz, ga ženske ne obletavajo. Za to imamo dober nos.

»Odvraten estet si,« je rekla.

»Mislim, da postajaš res neokusna,« je odgovoril. Segel je po kozarcu s konjakom in ga v požirku izpraznil. Ni zrl v Franzisko, temveč pobilskoval z lečami nekam in prazno.

»Dovolj dober okus imam,« je rekla, »da vidim, kako si ogaben.«

Dragi mladi bravci!

Morda danes, za mlajše učence pa čez nekaj dni, bo zadnjikrat v letošnjem letu pozvonil šolski zvonec. Se zadnji pogovori o spričevalih, ocenah... potem pa se bodo šolska vrata zaprla za vse poletne mesece. Klopi bodo ostale tibe in mrzle.

In vi dragi pionirji! Ste bili pridni in vestni med letom? Če ste bili, potem se vam bo to prav gotovo bogato obrestovalo. Eni boste odšli na morje, drugi v planine, v domove, pod šotore ali pa boste sonce in zrak, veselje in brezskrbno mladost uživali ob vaškem potoku, na travniku, prebirali boste zanimive knjige itd., itd.

In takrat, ko boste preživeli kaj lakega, veselega, zanimivega, pa tudi žalostnega ali neprijetnega, za trenutek vzemite v roke svinčnik in opišite nam dogodek, spomnite se, da morda tudi vaše sošolce, prijatelje ali vrstnike zanima,

**mlada
rast**

kako preživljate svoje počitnice, in bodo tako lahko v **MLADI RASTI** zvedeli o vaših poletnih dogodivščinah.

Mnogo veselja in zabave na morju, v planinah ali doma!

Kaj nenavadno srečo je imel član ribiške družine v železnih (ni hotel da bi objavili ime), ki je prejšnjo nedeljo ujel v Selščici 85 cm dolgo in 6,60 kg težko postrv — krčanko. Ker ni pričakoval tako velikega plena, je bil malce v zadregi, kako ribo odpeljati. Brž se je znašel kot kaže slika in je na prtljažniku veselo odpeljal z plen do...

Tekmovanje o znanju iz cestno prometnih predpisov v Prešernovem gledališču. Na sliki so vodje posameznih skupin

Gumijasti plavi obroč

Ježek se pripravlja, da odide na morje, skače po dvorišču in se ponaša.

»Dobro,« mu pravi Peter, »pa znaš plavati?«

Ježek najprej debelo pogleda, nato pa se začne valjati od smeha.

»Plavati? Ha! Nič lažjegal! Razen tega pa imam tudi gumijasti obroč za plavanje.

Ježkov obroč je plav in morje je tudi plavo. Ježek se je čudil velikemu in silnemu morfu, s spoštovanjem je snel slamnati klobuk in se globoko priklonil. Sprehaja se z očkom po obali, gleda parnike in galebe in dela razne vragolije, prepolni sebe in sonca.

»V redu,« pravi očka, »pojdiva na kopanje.«

Prideta na kopališče in tam je peska, da je veselje. Ježek caplja po progu, skače po vodi, oblizuje slane prste in kriči, zabava se, maže se z mokrim peskom, išče školjke, škropi z vodo deklice in očka... nato pa zagleda dečka, ki skače na glavo. — »Ha!« — pravi. — »Nič lažjegal!«

»Toda, ti vendar ne znaš skakati,« ga opozori očka.

»Da jaz ne znam?« se povesele Ježek. »In to pravite vi meni, tovariš?«

»Vam,« se nasmeje očka. Ena, dva, tri in Ježek si nadene gumijasti obroč ter se postavi na steno, kjer so zbrani skakavci.

»Uha!« zakliče hrabro Ježek in na glavo skoči v morje.

Ko pa se je znašel z glavo navzdol, mu je obroč zdrsnil na noge! Obroč drži noge na površini, a glava je ostala pod vodo.

Brcal in brcal je Ježek, stopal z nogami okoli sebe in komač jih je izmotal iz obroča; sedaj maha z rokami po vodi, a obroč plava daleč od njega.

K sreči je priskočil očka in ga izvlekel na obalo.

»Kaj je, tovariš,« pravi očka, »da se vam ni kaj zgodilo?«

»Bodi tiho,« grobo odvrne Ježek in pljuje slano vodo. Pripravljen je, da prav sedaj zajoka — tako mu je težko;

toda ponos mu tega ne da. — »Opozoril sem te,« — mu pravi očka.

A Ježek je pravi junak. Ne da se. Malo je važen, uporen pa tudi hraber.

— »Uha... — zakriči — skakati! To ni vendar nič!«

To reče in skoči na noge, steče na steno in se brez obroča, kot žaba, vrže v morje. Očka za njim, toda Ježek se sam izmota, vihti z rokami po vodi, polno pen je okoli njega. Ko zaprepade ni očka pride do Ježka — ta plava.

— Glej ga, glej! pravi očka Ježku.

Preteklo je dvajset dni in naš malček se vrne domov. Sopiri se po dvorišču in navdušeno govori:

»Obroč, phi! Nisem se ga niti dotaknil! Poklonil sem ga očku, da slučajno ne bi utonil...«

Otroci so ga zavidljivo ogledovali, a Peter kima z glavo in misli: »Iz tega Ježka bo še velik človek.«

In morda tudi bo — kdo ve.

Ekipe mlajših pionirjev z osnovne šole na Trati pri Škofji Loki, ki si je priborila prvo mesto na republiškem šahovskem tekmovanju v Ljubljani

Moj oče - narodni heroj

Oče mi je že večkrat pripovedoval, kako se je boril za svobodo.

Bilo je leta 1944, ko so se partizani 3. dalmatinske čete pomikali proti Sutjeski. Četo je vodil moj oče. Zelo je moral biti previden. Ko so se partizani pomaknili v kanjon med reki Pivo in Taro, je sovražnik za to zvedel in poslal nadnje svojo četo. Partizani tega niso vedeli. Mala partizanska četa ni mogla

kljubovati Nemcem. Ti so jih napadli iz zraka. Partizani so bili slabotni, ker že več dni niso jedli. Oče se je hotel rešiti. Naenkrat je za seboj zaslislal slaboten glas:

»Vinko, ubij me!«

Moj oče je partizana optal na ramena. Oba sta se srečno rešila. Za mnoge dokaze hrabrosti je moj oče imenovan — narodni heroj.

Jolanda Grabnar, 6. razred osn. šole Preddvor

Sprehod

— To je zadnjikrat, da grem s teboj na sprehod!

Neverjetno

— Moj mož je velik lažnjivec, skuša me prepričati, da mi verjamem tudi takrat, ko ve, da lažem!

Na delovnem mestu

— Naj vas ne moti dejstvo, da sem ženska. Ravnajte z menoj kot z žensko!

HOROSKOP

velja od 15. do 22. junija 1963

OVEN (21. marca do 20. apr.)
Nedeljsko doživetje ne bo brez žrtev. Vsa razmišljanja in želje o dopustu so zaman, zakaj to odloči denarnica. Voda te osveži...

BIK (21. aprila do 20. maja)
Ukvarjaš se s težkimi problemi in jih razvozljaš. Utrdiš majavo ljubezen; dobro piješ in ješ. Brez strahu — spomin te ne uniči, lahko pa ti škoduje jezik sebične osebe. Skrajna previdnost.

DVOJČKA (21. maja do 20. junija)
Tisto, kar te gloda, ni piškavega oreha vredno. Če prej ne, se čez čas preda je to res. Neko darilo pride kasneje in te gane.

RAK (21. junija do 22. jul.)
Brez spraševanja zveš vse o pravem času. Dobro izpelješ nameravane spremembe doma in v službi. Torkovo priznanje te prevzame.

LEV (23. julija do 22. avg.)
Brez zamere, če te bodo spominjali na pozabljeno dolžnost. Spasni znanje ti pripravljajo imenitno nedeljo, ki je zlepa ne pozabiš; do petka preganjaš »mačka«. Pomilovali te bodo.

DEVICA (23. avgusta do 22. sept.)
Nekdo se je zaklel, da te osreči ob vsej svoji boječnosti. Preveč se ženeš za dvema ciljema hkrati! Molččnost in spraševanje ti bo v nasledlego.

TEHTNICA (23. septembra do 22. oktobra)
Spoznaja ljudi, ki znajo zaslužiti in tolažiti. V torek zveš za prijetno mnenje, ki ga imajo o tebi, da obžaluješ trmoglavost.

SKORPIJON (23. okt. do 22. novembra)
Brez strahu! — Svojem lahko zaupaš, ker te bolj razumejo, kot si misliš. Nevoščljivcem se spretno izogneš. Zalitev po telefonu.

STRELEC (23. nov. do 22. dec.)
Nepričakovano se ti približa škodoželjna oseba. Težave na čustvenem področju. Neprijetnosti z uradno osebo.

KOZOROG (23. dec. do 20. januarja)
Zagrenjenost zaradi razmišljanja o zvestobi in nezvestobi. To mine s prijetnim obiskom ob obujanju mladostnih spominov pri kozarčku.

VODNAR (21. jan. do 19. februarja)
Ukročeni opraviljci pripravljajo maščevanje. Zaman upaš na šudež v nedeljo. Zadovoljstvo v naravi.

RIBI (20. febr. do 20. marca)
Nove obveznosti ti proti pričakovanju požro več časa, zaradi česar zanemariš osebne obveznosti. Navdušiš se za tiho sprehajanje v dvoje in učenje. Pozor: nekdo pristavlja piškotek k svojemu ljubcu.

Velikodušno

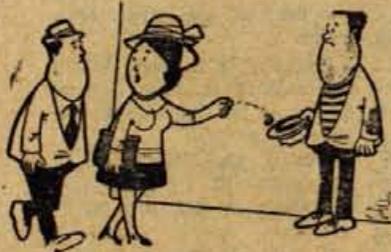
— Odhajam k svojemu možu!

Nesreča

— Ne dramatiziraj, povej po pravici, kaj se je zgodilo!

Lep zgled

— Vsi najdejo kakšen način da pridejo do denarja, razen tebe!

Prepir

— Videti je da sta se pomirila!

Pred vstopom

— Ali si prepričan, da se tako pravilno uporablja vrh pri plezanju!

Dober dan, teta štorcklja! Prišla sem, da ti čestitam k pomladu in da te vprašam, kako si preživela zimo. Ali si imela dovolj premoga, da si si grela svoje nožice. Mi ga nismo imeli in smo zato uporabljali električni tok, a to je dražje kot premog, pravi mama... A očka pravi, naj nikar ne blati oblasti, če železnica zaradi objektivnih vzrokov nima vagonov...

smejala, ko mi je babica pokazala Rdečo kapico in televizijo. A to je bilo pozneje, ko sem pet jokala, ker se je očka prepiral z mamo. Očka ima rad mene in mamo, a je včasih utrujen in je jezen, ker si ne more odpočiti. Vsi živimo v eni sobi: očka, mama, babica, očkova inspiracija. Ni bilo prav, teta štorcklja, da si me prinesla, še preden smo dobili novo stanovanje. Očka zaradi mene ne more kom-

Prosim te, teta štorcklja, nikar mi ne prinesi bratca. Mama pravi, da ga boš kmalu prinesla, ampak da to ni po planu. Počakaj še malo. Če ga sedaj prineseš, mu bom morala odstopiti svoj voziček in se preseliti v babičino posteljo. Toda ona ponoči piška kot raketa in ne bom mogla sanjati lepih sanj... Prosim te, štorcklja, počakaj še nekaj let. Babica je v časopisih brala, da bomo v prihodnosti dobili stanovanje. A časopisi vedno uganajo, kaj se bo dogajalo v prihodnosti in zato te še enkrat prosim: nikar ne hiti. Nič nikar ne skrbi, svojim otrokom na ulici bom rekla, da ima ekspres-štorcklja z mojim bratom 300 minut zamude...

Eh, kliče me babica. Zbogom, štorcklja. Nikar se ne jezi, saj se nisem jezila nate. Samo malo sem se pogovarjala s tabo. Uh, kakšna si! No, dobro, pa bodimo odkriti! Vem, da me nisi ti prinesla. Mama me je rodila pred dvema letoma v avtobusu proti Vrtnjački Banji. Ti nisi kriva, ampak razumi: moram se nekemu pritožiti, če očka nima stanovanja. A kar zadeva brata, ima že sedem mesecev. Prav gotovo pride tudi brez tvoje pomoči... Eh, blagor tebi štorcklja, ker nimaš babice, ki ponoči piška!

Bora Oljačič

Deklica in štorcklja

Zakaj se oziraš? Jaz sem, Vesna! Spomni se, da si me ti prinesla v našo stvarnost! Tistale na klopi je moja babica. Ne ta, tista druga, ki se pogovarja z rožami. To je edina babica na svetu, ki se zna pogovarjati z rožami. Ali jo poznaš? Saj si me njej izročila v zavoju neke sobote, ko je bil očka na koncertu, mama pa v bolnici. Zaradi mame sem se tudi jokala, a potem sem se

ponirati. On je optimistični skladatelj, toda vedno, kadar dobi navdih, se začnem jokati in zato včasih sklada žalostno glasbo, kar pa ni prijetno za uho, ker violina in flauta jočeta. Veš, za veselo muziko lahko kupi premog in električni tok in zato je bud, ker si me prinesla prekmalu. Tudi na babico je bud, čeprav nje ni prinesla tvoja babica...